

Grækarismessuhaldi í Havn:

Vit eiga at vera á varðhaldi

— so hóttafall ikki verður okkum fyri segði Jóhann Mortensen, útvarpsmaður í roðu síni á Vaglinum í Havn, tá grækarismessuhald varð hildið sunnudagin. Hann vísti á vandan av Dounreayverkinum og egnu dálking okkara

Góðu skótar — góðu áhoyrarar!

Síðan Grækarismessudagur fyrstu ferð varð hildin sum fugladagur, hava túsduntals skótar staðið her á Vaglinum.

Hjá so mongum av okkum var ansurin fyri náttúruni kveiktur í skótalinum, og lítið er at ivast í, at mong av teimum, sum í dag stríðast fyri náttúruni — ella umhvørvinum — her heima og út í stóru verð, sóu dýrmætu virðini í náttúruni sum skótar.

Tá fuglavinurin Sverre Patursson saman við skótunum fór at skipa fyri grækarismessuhaldi vóru fleiri fuglasløg hött — nærum týnd av mannahond — og so er kanska enn í einstøkum færi. Kortini ikki sum heild av tí einstaka menniskjanum, men afturimóti av livshátti og tvørandi fyriliti, tí í dag er náttúran, menniskjan, ja, ál liv, hött.

Partvist av dálking, og partvist av øðrum vandum, sum lúra og kunnu gera av við okkum, um okkurt evarska lítið mistak verður gjørt.

Hetta ljóðar ikki serliga livsjáttandi — og vit eru jú komin saman her í dag at fagna tjaldrinum, sum ber boð um várið — »boð um ljósari tíðir« — men ein slikan dag eiga vit eisini at vera á varðhaldi, so hóttafall ikki verður okkum fyri.

Frá fedrunum hava vit fingið hetta landið at røkja og byggja upp, og á okkum liggur at bera tað víðari — betur búgvið — til børn okkara. Tí, sum eitt afrikanskt orðatak sigur, »vit hava bara fingið jørðina til láns frá eftirkomarum okkara«.

Hvussu handfara vit so hetta lán og hesa ábyrgd?

Tá Sverre fór undir sitt áhaldandi starv til frama fyri fuglin fyri skjótt hundráð árum síðani, stóð hann kanska einsamallur. Men ótroystiliga og manandi starv hansara — í orði og verki — bar ávøkstur, og fólk asannaðu, at *fuglurin* var ikki bara eitt *veididjór*, men eitt *prýði* — ein livgevandi táttur í náttúruni. Og tey flestu harmast í dag, tá tey hoyra um onkra harmasøgu, tá ránsmaður hevur verið á ferð.

Hóast vit hava biðað leingi, kunnu vit í dag fegnast um, at uppskot um eina *umhvørvislóg* fyri land, sjógv og luft liggur á tingborði.

Eisini er uppskot til nýggja fuglaveiðilóg, sum *ber á rætta borðið*, nýliga lagt fyri tingið.

Og politikarar okkara hava av álvara givið sær far um vandan, sum liggur í Norður-Skotlandi — tann størsti vandin av øllum — um kjarnorkuendurvinnarverkið í Dounreay verður útbyggt.

Summi hava kanska havt hug at smírast og yppa øksl at teimum mongu, sum suðuri á europeiska meginlandinum hava gjørt vart við seg í umhvørvispurningum og mótmælt útbyggingum av kjarnorkuverkum seinastu 10-15 árin.

Men nú, tá útlit vóru fyri einum óhugnaligum granna einar 2-300 fjórðingar fyri sunnan, raknaðu nógv við. Og vit mugu asanna orðini hjá Jákupi Dahl, sála, í Tjaldur, ver vælkommið:

»So trekir vit eru at fara á gongd og fylkjast í frímannalíði, og røkja várt land og byggja várt

heim

eftir fornum frímannasíði«.

Fegin vilja vit teljast millum teir norðurlendsku svanirnar. Tess meira harmaði tað, tá vit í fjølmiðlunum nú eitt kveldi skiltu, at Norðurlond *ikk*i so samfeld taka stríðið upp móti grannanum við Pentlandsfjørðin.

Tí má áheitan okkara í dag verða, at tey, sum vit hava valt at stjórna landi og fólk, streingja upp aftur meira á.

Mangan kann tað tykjast møðimikið at stríðast fyri einum máli. Vónin kann vera litil og lítið skal til, at máttloysi fær valdið, men hugsið um tjaldrið — og ta *vón* og *treysti*, sum tað hevur.

Vit hava longu hoyrt hetta gleðiljóðið og vit hava kanska sæð tað koma flúgvandi inn av havinum — flogið er kanska nakað stirvið — men hóast fannir liggja í giljum og tætt er verandi freku kavaelini, verður tað merandi. Tað heldur á, og kemur aftur ár um ár, tí kærleikin til landið, har tað lá í egginum, ber tað aftur til klettarnar. Tjaldrið veit, at summarið er í nánd og skjótt fer tað at vinna á vetrinum.

Latum okkum brynja okkum við sama áhaldni í hesum stríði, vit ikki mugu tapa.

Vit eiga at hava í huga, at verkið í Dounreay er ikki bara eitt kjarnorkuverk, men eitt royndar- og menningarverk — eitt verk, sum skal útbyggjast at taka imóti brúktum kjarnorkuevnum frá øðrum verkum í Europa og endurvinnna kjarnorku úr hesum geislavirkna avlopi.

Verður hendan ætlan framd, skal verkið taka imóti einum 70 tonsnum av geislavirknum burturkasti um

árið, og tá er tað 10 ferðir so stórt sum verandi endurvinnarverkið í Dounreay.

Bretsku myndugleikarnir siga sjálvandi, at teir fara at fylgja væl við og kanna umhvørvið alla tíðina. Eisini siga teir, at kannarar teirra — og trygdartøkini annars — eru nóg góð imóti einum og hvørjum vanda fyri fólkíð í oyggjunum í Norður-atlantslavi.

Sjálvandi siga myndugleikarnir tað! — Men vit kunnu leita suður til eitt annað endurvinnarverk á vesturstrond Bretlands — kjarnorkuverkið Sellafield við Írskahavið. Har hava í 30 ár verið 300 óhapp og ta einu ferðina lótu fleiri fólk liv.

Kannarar visa, at tann allarminsti lekin í einum komandi útbygðum verki í Dounreay kann vera umhvørvinum í oyggjunum norðanfyri Skotland og til álvarsaman skaða um ættin liggur henda vegin. Og sagt verður, at tað kann gerast trupult at fáa hjalp fram til oyggjarnar.

Á hesum stað skulu ikki tókifróðiligir spurningar ella vandar útgreinast, men *eitt* eiga vit at gera okkum greitt, og tað er, at øll *tilvera* okkara — allur okkara *búskapur* — er tengdur at náttúruni — at sjónum. Og verður tann minsti *ivi* um geislavirkna dálking sáddur í altjóða fjølmiðlunum, kann tað verða okkara útlutningi — sum er okkara grundarlag — til stóran bága.

Tí eiga vit øll, sum vilja tjóð okkara tað besta, ikki lata nakran laða garðar millum okkum av politiskum trongskyni. Í hesum álvarsmáli mugu sjónarmiðini, vit dagliga hava í samfelagsins spurningum, setast